

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ธรรมชาติสร้างทุกสิ่งทุกอย่างในโลก ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์ทุกเพศทุกเผ่าพันธุ์ สัตว์ พืช สิ่งมีชีวิต เมื่อเกิดมาแล้วย่อมล้วนประสงค์การมีชีวิตที่เป็นสุข แต่การมีชีวิตที่เป็นสุขนั้นควรจะต้องประกอบด้วยปัจจัยหลายสิ่งหลายอย่าง ซึ่งหลายคนคงนึกถึงสิ่งหรือเหตุการณ์แวดล้อมใกล้ตัวและมีไม่น้อยที่นึกถึงสิ่งที่ไกลออกไปกว่านั้น หลายคนยังนึกไม่ถึงว่าแต่ละส่วนแต่ละสิ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างไรที่จะแยก คือคิดแยกส่วนมากกว่ารวมส่วน เพราะประสบการณ์ในชีวิตของแต่ละคนมักคุ้นเคยกับเหตุการณ์ทีละอย่าง เมื่อคิดให้ลึกซึ้งแล้วก็จะเข้าใจได้ไม่ยากว่าทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิตในโลก ล้วนสัมพันธ์กันเป็นวัฏจักร และหมุนเวียนกันไปเช่นนั้นตลอดกาล แม้ชีวิตจะดับสิ้นไปแล้ว ธรรมชาติก็ยังคงหมุนเวียนอยู่เช่นนั้นและเป็นเช่นนั้นเสมอ

ชีวิตที่เป็นสุขควรประกอบด้วยปัจจัยหลายอย่าง แน่นอนจะต้องผสมผสานกลมกลืนกันไป เช่น การมีสุขภาพจิตดี แจ่มใสเบิกบาน ระวังความอยาก ควบคุมอารมณ์ต่างๆ ได้ ไม่มีทุกข์หรือมีแต่ก็ไม่มากจนเกินแก้ไข มีเพื่อนฝูง ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมทั้งผู้คนและธรรมชาติได้ตามสมควร มีรายได้ที่เลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้พอเพียงอย่างยั่งยืน ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเป็นสุข มีที่อยู่อาศัย มีที่ทำกิน มีอาชีพและรายได้ตามสมควร มีความเสมอภาค ได้รับโอกาสเท่าเทียมกัน มีเสรีภาพ มีการศึกษา มีสภาพแวดล้อมที่ดี มีคุณธรรมและจริยธรรม อยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างเป็นสุข (พระดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. 2537: 2)

การเปลี่ยนแปลงของโลกยุคโลกาภิวัตน์ส่งผลต่อทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะต่อไปอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ กล่าวคือ สังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเชื่อมต่อกันได้หมดทั้งโลกทำให้เกิดปัญหาและสถานการณ์ใหม่ๆ ที่สลับซับซ้อนและส่งผลกระทบต่อถึงกันอย่างรวดเร็ว ทำให้สังคมไทยต้องปรับเปลี่ยนและเตรียมการวางแผนเพื่อรองรับสถานการณ์ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น การพัฒนาประเทศจึงไม่เป็นเพียงมุ่งเน้นการพัฒนาเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจหรือทางด้านสังคมเพียงอย่างเดียวแต่จะต้องมุ่งเน้นการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ดังพระบรมราโชวาทที่ว่า การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของบุคลากร

การศึกษาที่มีบทบาทและสำคัญยิ่งต่อชีวิตของคนและสังคม โดยเฉพาะการเตรียมคนเข้าสู่ยุคศตวรรษที่ 21 เป็นภารกิจของการศึกษาโดยตรง ขณะเดียวกัน ความเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงของโลก ก็ทำให้ความจำเป็นที่จะต้องกลับมาทบทวนและออกแบบการศึกษาใหม่ การจัดการศึกษาที่คตินั้นจะต้องสอดคล้องกับเปลี่ยนแปลง ทางด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและเทคโนโลยี แต่การจัดการศึกษาของไทยปัจจุบัน ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของบุคคล สังคมและประเทศชาติ ยิ่งเมื่อเผชิญกับกระแสความคาดหวังของสังคมที่จะให้การศึกษาที่มีบทบาทในการเตรียมคนให้พร้อมสำหรับการแข่งขันในสังคมโลกด้วยแล้วก็ยิ่งเห็นความสับสน ความล้มเหลวและล่าช้า ที่เป็นปัญหาของการศึกษามากขึ้น (รุ่ง แก้วแดง. 2543:2) จึงเห็นได้ว่าคุณภาพชีวิตนั้นเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่างๆของชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมการทำงานซึ่งมนุษย์ใช้เวลาอันยาวนานในชีวิตไปกับการทำงาน เพราะเป็นที่มาของรายได้ และบริการที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินชีวิตและการทำงานยังต้องกำหนดตำแหน่งและบทบาทของบุคคลในสังคม รวมทั้งให้ประสบการณ์ที่มีคุณค่าแก่ชีวิต ด้วยเหตุนี้นักวิชาการและผู้บริหารจึงให้ความสนใจเกี่ยวกับชีวิตการทำงานมากขึ้น ซึ่งเรียกว่า “คุณภาพชีวิตการทำงาน” (สุทิน สายสงวน.2541:1-3)

ดังนั้นคุณภาพชีวิตในการทำงานเป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อการทำงาน โดยเฉพาะในเรื่องผลกระทบของงานที่มีต่อผู้ปฏิบัติงานและต่อประสิทธิภาพขององค์กร แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา และการตัดสินใจขององค์กร (Hackman & Suttle.1977:9 ;Huse & Cummings.1985:199) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนำชัย โชติประยูร (2541:1-2) ซึ่งได้ให้ความเห็นว่า องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนยอมรับโดยทั่วไปว่า คุณภาพชีวิตการทำงานเป็นเงื่อนไขสำคัญยิ่งต่อการเพิ่มหรือลดของผลผลิตในองค์กร การปรับปรุงคุณภาพชีวิตการทำงานจึงเป็นวิถีทางหนึ่งของการพัฒนาองค์กร ซึ่งจะก่อให้เกิดผลกระทบโดยตรงต่อบุคคลที่ปฏิบัติงานในองค์กร กล่าวคือมีความสัมพันธ์ในทางบวกระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับความพึงพอใจในงานและชีวิต และยังพบว่าคุณภาพชีวิตในการทำงานมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลผลิตภาพและผลการปฏิบัติงาน (Efraty & Sirgy. 1990:31-47) พอสรุปได้ว่าคุณภาพชีวิตในการทำงานเป็นตัวแปรที่สำคัญในการพัฒนาผู้ปฏิบัติงานและการพัฒนาองค์กรการปรับปรุงคุณภาพชีวิตในการทำงานจึงเป็นวิธีหนึ่งในการพัฒนาองค์กร บุคคลที่มีคุณภาพเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งขององค์กร เพราะคุณภาพของคนย่อมเป็นสิ่งบ่งชี้โอกาสในการเจริญเติบโตขององค์กรนั่นเอง ประกอบกับที่ผู้วิจัยมีความเชื่อว่าการทำงานมีความสำคัญยิ่งต่อชีวิตมนุษย์ เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่มากกว่ากิจกรรมอื่นในของชีวิตในวัยผู้ใหญ่ ขณะที่ต้นอยู่มนุษย์ใช้เวลาประมาณหนึ่งในสามของชีวิตเป็นอย่างน้อยในสำนักงาน (กัลยา ดิษเจริญ. 2540 :4)

โดยธรรมชาติแล้วคนเรานั้นมีกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อเป็นกลไกที่จะพัฒนาความรู้ ความสามารถและความรู้สึกนึกคิดให้เกิดการเรียนรู้ เกิดความเข้าใจ สามารถคิด วิเคราะห์ แก้ไขปัญหาตลอดจนสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ และแม้ว่าการเรียนรู้ของคนเกิดขึ้นได้ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการปฏิบัติสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม การศึกษาเล่าเรียน และการคิดใคร่ครวญที่เกิดขึ้นภายในตนเองแต่โดยทั่วไปมักจะถือว่า การเรียนรู้ในระบบโรงเรียนมีอิทธิพลยิ่งต่อการวางพื้นฐานการเรียนรู้สำหรับเด็กและเยาวชน ดังจะเห็นได้ว่าการศึกษาคคุณภาพชีวิตการทำงาน (Quality of Work Life) จึงเป็นเรื่องที่รู้จักกันโดยทั่วไป และเมื่อศึกษาสภาพปัญหาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม จึงเป็นเหตุให้วิถีชีวิตของคนในสังคมต้องเปลี่ยนแปลง ไปตามสภาวะการดำรงชีวิตผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลในการกำหนดบทบาทหน้าที่และคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคคลมากขึ้น (พา ไม้งันต์ดี, 2541:2)

โรงเรียนมารีวิทยาบดินทร์บุรี เป็นสถาบันทางการศึกษาหนึ่งที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้การศึกษาขั้นพื้นฐานแก่เด็กและเยาวชนให้ได้มีโอกาสพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ทั้งด้านสุขภาพอนามัย ด้านความรู้ทั่วไป ด้านวิชาการ รวมทั้งอบรมปลูกฝังระเบียบวินัยด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยกำหนดแผนงานที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่บัญญัติไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขมุ่งช่วยเยาวชนทั้งในด้านการศึกษาและอบรมเพื่อให้เป็นเยาวชนที่ดีและพลเมืองที่สัจย์ซื่อ มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขโดยโรงเรียนได้ดำเนินงานภายใต้ปรัชญา “คุณธรรมนำการศึกษาเพื่อพัฒนาตนและสังคม”

คุณภาพชีวิตจึงเป็นรูปแบบของการมีชีวิตที่มีความสุข ซึ่งชีวิตที่ดีที่มีการดำรงอยู่อย่างมีความสุขและพึงพอใจนั้น จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบหลายด้านที่รวมกันเข้าอย่างเหมาะสมกลมกลืนกับชีวิตของบุคคล และคุณภาพชีวิตเป็นการวัดความพึงพอใจในชีวิตทั้งในด้านรูปธรรมและนามธรรมมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตหลายประการซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนิสาร์ตัน คิลปะเดช. (2540:61-62) ที่ว่าคุณภาพชีวิตเป็นสิ่งที่แต่ละคนกำหนดและสร้างขึ้น เป้าหมายและวิธีการที่จะทำให้คุณภาพชีวิตของแต่ละคนบรรลุผลสำเร็จมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากบุคคลมีชีวิต ร่างกาย สิ่งแวดล้อม ภูมิหลังและประสบการณ์ที่แตกต่างกัน

คุณภาพชีวิต คือ คุณภาพในด้านสุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ การศึกษา การเมืองและศาสนา ซึ่งเป็นค่าเทียบเคียง ไม่มีเกณฑ์ตายตัว แต่ละคนแต่ละประเทศอาจกำหนดมาตรฐานต่างๆตาม

ต้องการ เกณฑ์คุณภาพชีวิตย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและสภาพการณ์ (ยูฟา อุดมศักดิ์. 2545:82)

คุณภาพชีวิต เป็นสภาพความเป็นอยู่ของบุคคลทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม ความคิด และจิตใจ ทำให้บุคคลสามารถดำรงอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างเหมาะสม (กุหลาบ รัตนสังฆธรรมและคณะ. 2545:10-11)

คุณภาพชีวิตก็คือสภาพการดำรงชีวิตของมนุษย์ตามองค์ประกอบของชีวิตอันได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ สังคม ความคิดและจิตใจ (นิพนธ์ คันธเสวี. 2542:2)

จากการที่ผู้ศึกษาได้ปฏิบัติงานในโรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรีซึ่งเป็นโรงเรียนคาทอลิกที่รับนักเรียนหลายระดับเข้ามาเรียนรวมกันตั้งแต่เด็กนักเรียนที่มีฐานะยากจน นักเรียนที่ผู้ปกครองมีฐานะปานกลาง และนักเรียนที่ผู้ปกครองมีฐานะดีและรวมถึงหน้าที่การงานและรายได้ของผู้ปกครองที่อยู่ในระดับที่ต่างกัน พอสรุปได้ว่าองค์ประกอบที่จะทำให้คุณภาพชีวิตของบุคคลและสังคมนั้นๆอยู่ในระดับใดมีอยู่มากมายหลายปัจจัยและสามารถวัดได้จากความรู้สึกพึงพอใจในชีวิตความเป็นอยู่ของแต่ละบุคคลในแต่ละด้าน หมายถึง ชีวิตที่อยู่รอด อยู่ดี อยู่อย่างมีหลักการและบุคคลนั้นสามารถแก้ไขปัญหาได้เพื่อดีขึ้นชีวิตได้อย่างสงบตามอัธยาศัย

สภาพสังคม ผู้ปกครอง ชุมชน มีความต้องการให้โรงเรียนทั่วไปและรวมถึงโรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรีด้วย ต้องจัดการศึกษาเพื่อคุณภาพชีวิต ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิตของครู โรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี เพื่อจะได้ทราบว่าคุณภาพชีวิตของบุคลากรครูที่มีข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลที่ต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่างกันหรือไม่ บุคลากรเหล่านี้มีความรู้สึกพึงพอใจในความเป็นอยู่และมีคุณภาพชีวิตเป็นอยู่อย่างไรในขณะที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูโรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี กำหนดเป็นจุดมุ่งหมายเฉพาะด้านดังนี้

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูโรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี ใน 4 ด้าน คือ ด้านสุขภาพและหน้าที่ ด้านสังคมเศรษฐกิจ ด้านจิตวิญญาณ และด้านครอบครัว ทั้งโดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูโรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี ตามตัวแปรด้าน สถานภาพ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่งงาน และศาสนา

สมมติฐานในการศึกษา

1. ความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูที่มีสถานภาพเป็นนักบวชและฆราวาส มีความแตกต่างกัน
2. ความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มีความแตกต่างกัน
3. ความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี, 5 – 10 ปี และมากกว่า 10 ปี มีความแตกต่างกัน
4. ความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูที่จำแนกตามตำแหน่งงาน มีความแตกต่างกัน
5. ความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูที่นับถือศาสนาพุทธ และศาสนาคริสต์ มีความแตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตของเนื้อหา เป็นการศึกษาความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูโรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี โดยศึกษาตามหลักการและแนวคิดตามขอบเขตเนื้อหาของเฟอร์รานส์และพาวเวอร์ (Ferrans and Power, 1992) พิจารณาองค์ประกอบคุณภาพชีวิตจากความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจในองค์ประกอบของชีวิตได้ 4 องค์ประกอบ คือ

1. ด้านสุขภาพหน้าที่
2. สังคมเศรษฐกิจ
3. จิตวิญญาณ
4. ครอบครัว

2. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติการสอนอยู่ในโรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี ปีการศึกษา 2553 จำนวน 130 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี ปีการศึกษา 2553 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 97 คน ได้มาจากการกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างของประชากร ดำเนินการดังนี้ คือกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ เครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan, 1970: 608) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 97 คน และสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีจับสลาก

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 สถานภาพ

3.1.1.1 นักบวช

3.1.1.2 ฆราวาส

3.1.2 วุฒิการศึกษา

3.1.2.1 ปริญญาตรี

3.1.2.2 สูงกว่าปริญญาตรี

3.1.3 ประสบการณ์การทำงาน

3.1.3.1 น้อยกว่า 5 ปี

3.1.3.2 5 - 10 ปี

3.1.3.3 มากกว่า 10 ปี

3.1.4 ตำแหน่งงาน

3.1.4.1 หัวหน้ากลุ่มสาระและผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายต่างๆ

3.1.4.2 ครูประจำชั้น

3.1.4.3 ครูประจำวิชา

3.1.5 ศาสนา

3.1.5.1 ศาสนาพุทธ

3.1.5.2 ศาสนาคริสต์

3.2. ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรีใน 4 ด้าน ดังนี้

3.2.1 ด้านสุขภาพหน้าที่

3.2.2 ด้านสังคมเศรษฐกิจ

3.2.3 ด้านจิตวิญญาณ

3.2.4 ด้านครอบครัว

4. ขอบเขตของด้านระยะเวลา

ผู้ศึกษาเริ่มต้นศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากเอกสาร และค้นคว้าทางอินเทอร์เน็ต นำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2553 จากนั้นนำข้อมูลเบื้องต้นเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อสร้างแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จสิ้นในเดือน มีนาคม 2554

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

การศึกษาความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรีในครั้งนี้

1. เพื่อที่ผู้บริหารได้รับทราบคุณภาพชีวิตที่มีผลการทำงานของครู และสามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการส่งเสริมให้ครูทำการปรับปรุง แก้ไข พัฒนา
2. เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของครูให้เกิดความเชื่อมั่นในการบริหารงานของผู้บริหารที่มุ่งมั่นสร้างความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพครูในทุกด้าน
3. เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและโครงการส่งเสริมการพัฒนาคณะครูโรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี ได้อย่างเหมาะสม
4. เพื่อผู้บริหารระดับสูงอาจใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและโครงสร้างให้ตอบสนองความต้องการและพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานและพฤติกรรมการสอนของครูให้มีคุณภาพในโอกาสต่อไป

นิยามปฏิบัติการ

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษานิยามศัพท์เฉพาะไว้ดังนี้

1. **คุณภาพชีวิตการทำงานของครู** หมายถึง ความพึงพอใจในการทำงานของครูต่อองค์ประกอบคุณภาพชีวิตการทำงาน ประเมินได้จากความรู้สึกที่แสดงออกมาจากการตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ด้าน ดังนี้

1.1 สุขภาพหน้าที่ (Health and Functioning) หมายถึง ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานด้านสุขภาพของครู สภาพแวดล้อม ความปลอดภัยและกิจกรรมสังคม ได้แก่ การดูแลสุขภาพกายเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล มีการตรวจสุขภาพประจำปี การให้ความมั่นคงปลอดภัยในการปฏิบัติงานในโรงเรียน การให้คำปรึกษาเวลาที่ครูประสบปัญหาต่างๆ สภาพแวดล้อม ด้านอาคารสถานที่ ความสะดวกในการเดินทางมาปฏิบัติงานที่โรงเรียนความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนครูและผู้บริหาร ความเป็นประชาธิปไตยในองค์กร ความเป็นส่วนตัวควมมีอิสระในการพูด การมีความเสมอภาค การมีกฎระเบียบข้อบังคับที่เหมาะสม และการมีกิจกรรมพิเศษเพื่อช่วยเหลือสังคมและชุมชน โดยการทำโครงการพัฒนาชุมชน หรือเปิดโอกาสให้ครูเข้าร่วมงานประเพณีท้องถิ่น

1.2 สังคมเศรษฐกิจ (Socioeconomic) หมายถึง ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียน ด้านสภาพความเป็นอยู่ รายได้ เพื่อนร่วมงาน และชีวิตสังคม ได้แก่ ความมั่นคงในอาชีพการงาน ความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน การได้รับรายได้ที่เหมาะสม การมีสวัสดิการที่ดี การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและผู้บริหาร การได้รับชื่อเสียงจากสังคมภายนอก การได้เพิ่มพูนความรู้และทักษะในการทำงาน การได้รับคำปรึกษาจากหัวหน้างาน การเสริมสร้างคุณธรรม

จริยธรรม การมีสภาพแวดล้อมทั้งในและนอกโรงเรียนที่สะดวกและปลอดภัย การมีเทคโนโลยีและสารสนเทศที่ช่วยให้ครูปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 จิตวิญญาณ (Psychological spiritual) หมายถึง ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีแก่นสารอยู่บนความเชื่อมั่นในองค์กรและบนพื้นฐานของจิตใจที่บริสุทธิ์มีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความรักผูกพันต่อองค์กร มีความเข้าใจในตนเอง และการมองเห็นความเชื่อมโยงระหว่างตนเองกับโลก มีคุณธรรม มีความคิดและจิตสำนึกที่ดีเพื่อเสริมสร้างความสงบ ความรัก ความเมตตา การดำเนินชีวิตที่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับทั้งธรรมชาติที่ดำรงภายในตนเองและธรรมชาติของสรรพสิ่งที่อยู่รอบตัว มีความงดงามทั้งในความคิด คำพูด มีความสงบภายในจิตใจ ดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของสัจจะและหน้าที่ความรับผิดชอบ มีความรู้ มีความเข้าใจ และบรรลุเป้าหมายที่แท้จริงของชีวิต นั่นคือ ครูดำเนินชีวิตแบบพอเพียง รู้จักความพอเหมาะมีความประหยัดใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล มีการสร้างภูมิคุ้มกันกับตนเองและการทำงาน มีสติ มีสมาธิในการทำงาน มีความอดทน ลดละความเห็นแก่ตัว มีความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน เพื่อนครู และชุมชนมีความเชื่อทางศาสนาที่ตนนับถือ คาดหวังรางวัลตอบแทนด้านความสุขทางใจและเกียรติยศศักดิ์ศรี การเป็นครูมากกว่าการคาดหวังเพียงค่าตอบแทนที่เป็นรายได้หรือผลประโยชน์ด้านวัตถุ

1.4 ครอบครัว (Family) หมายถึง ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนในเรื่องที่เกี่ยวกับการบริหารเวลา การรักษาความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตครอบครัว ความสุขในครอบครัว ความสัมพันธ์กับคู่สมรส บุตร ภาวะสุขภาพของครอบครัว เช่นการส่งเสริมให้ครูใช้เวลากับครอบครัวอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนมีสวัสดิการช่วยเหลือบุตรและ คู่สมรส จัดวันหยุดอย่างเป็นทางการในรอบเดือน รอบเทอม หรือรอบปี เพื่อให้ครูได้มีเวลาอยู่กับครอบครัวแนะนำและอบรมให้ครูรู้จักบริหารเวลาให้เหมาะสม และผู้บริหารมีความห่วงใยและไปเยี่ยมเยียนสมาชิกในครอบครัวของครูอยู่เสมอ

2. ครู หมายถึง ครูผู้ปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอนอยู่ในโรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี ปีการศึกษา 2553

3. สถานภาพ หมายถึง สถานภาพของครู โรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี โดยจำแนกเป็น 2 กลุ่มคือ

3.1 นักบวช

3.2 ฆราวาส

4. วุฒิการศึกษา หมายถึง ระดับของการศึกษาสูงสุดของครู โดยจำแนกเป็น 2 ระดับได้แก่

4.1 ระดับปริญญาตรี

4.2 สูงกว่าระดับปริญญาตรี

5. ประสบการณ์การทำงาน หมายถึง ระยะเวลาที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งให้ปฏิบัติงานเป็นครู นับถึงวันตอบแบบสอบถาม การศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

- 5.1 น้อยกว่า 5 ปี
- 5.2 5- 10 ปี
- 5.3 มากกว่า 10 ปี

6. ตำแหน่งงาน หมายถึง ตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ในการเป็นครูของโรงเรียน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

- 6.1 ครูหัวหน้ากลุ่มสาระและผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายต่างๆ
- 6.2 ครูประจำชั้น
- 6.3 ครูประจำวิชา

7. ศาสนา หมายถึง ศาสนาที่ครูของโรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรีนับถือแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

- 7.1 ศาสนาพุทธ
- 7.2 ศาสนาคริสต์

8. โรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี เป็นโรงเรียนที่สังกัดคณะกรรมการกลางเขตจังหวัดจันทบุรี ที่บริหารงานโดยคณะนักบวชคณะรักกางเขนแห่งจันทบุรี นักบวชหญิงในศาสนาคาทอลิก

9. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้รักษาการในตำแหน่งดังกล่าวของโรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี